

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Nowelizacja ustawy
o ochronie konkurencji i konsumentów
aspekty konsumenckie

Warszawa, 31 marca 2015 r.

Zakres planowanych zmian

1

Zmiany mające na celu wzmocnienie ochrony konsumentów, w szczególności na rynku usług finansowych

2

Zmiany dotyczące modelu abstrakcyjnej kontroli postanowień wzorców umów

Nowe postaci praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

Oferowanie konsumentom usług finansowych, które nie odpowiadają potrzebom konsumentów ustalonym z uwzględnieniem cech tych konsumentów, w szczególności takich jak ich wiek, stan zdrowia, doświadczenie i wiedza dotyczące produktu lub sytuacja materialna

Przykład: produkt ubezpieczeniowy z elementem inwestycyjnym oferowany 80-letniemu klientowi

Oferowanie usług finansowych w sposób nieadekwatny do ich charakteru

Przykład: skomplikowany produkt finansowy oferowany za pomocą środka porozumiewania się na odległość

Decyzja tymczasowa

szybka i skuteczna reakcja UOKiK na nieuczciwe praktyki wymierzone w konsumentów

Prezes UOKiK może - przed zakończeniem postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów - **zobowiązać przedsiębiorcę**, któremu jest zarzucane stosowanie praktyki, **do zaniechania określonych działań** w celu zapobieżenia zagrożeniom

Przesłanki wydania decyzji tymczasowej

1. Postawienie przedsiębiorcy zarzutu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów,
2. Uprawdopodobnienie że dalsze stosowanie zarzucanej praktyki może spowodować poważne i trudne do usunięcia zagrożenia dla zbiorowych interesów konsumentów.

Decyzja tymczasowa

Wniesienie odwołania od decyzji tymczasowej **nie wstrzymuje jej wykonania.**

Decyzja tymczasowa obowiązuje nie dłużej niż do czasu wydania decyzji kończącej postępowanie w sprawie.

Przykład: Zobowiązanie przedsiębiorcy do wstrzymania emisji reklamy wprowadzającej w błąd, wstrzymanie dystrybucji produktu, zmiana sposobu dystrybucji produktu (np. nieoferowanie produktu za pomocą środków porozumiewania się na odległość).

Nieodpłatna publikacja ostrzeżeń i komunikatów

Sposób na masowe komunikowanie się z konsumentami ze skutkiem prewencyjnym

Prezes UOKiK ma prawo do nieodpłatnej publikacji ostrzeżeń i komunikatów - w formie i czasie przez siebie określonym - w publicznym radiu i telewizji.

Przykład: Komunikaty nie zawsze muszą dotyczyć konkretnego przedsiębiorcy. Mogą opisywać pewne niepokojące zjawiska na rynku.

Przeszukanie

realizacja zasady prawdy materialnej

(Prezes UOKiK obowiązany jest do ustalenia zgodnych z rzeczywistością wszystkich faktów i okoliczności istotnych dla wydania decyzji)

Przeszukanie przeprowadza się w celu znalezienia i uzyskania informacji z akt, ksiąg, pism, wszelkiego rodzaju dokumentów lub informatycznych nośników danych, urządzeń oraz systemów informatycznych oraz innych przedmiotów mogących stanowić dowód w sprawie

Przeprowadzenie przeszukania wymaga zgody Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, udzielonej na wniosek Prezesa UOKiK

Tajemniczy klient (mystery shopper)

realizacja zasady prawdy materialnej

(Prezes UOKiK obowiązany jest do ustalenia zgodnych z rzeczywistością wszystkich faktów i okoliczności istotnych dla wydania decyzji)

W celu uzyskania informacji mogących stanowić dowód w postępowaniu w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów kontrolujący ma prawo podjęcia **próby zakupu**

W uzasadnionych przypadkach przebieg czynności, może być utrwalany przy pomocy urządzeń rejestrujących obraz lub dźwięk bez informowania kontrolowanego

Pogląd istotny w sprawie

zapewni transfer wiedzy i doświadczeń z UOKiK do sądów powszechnych

Prezes Urzędu **może** - na wniosek sądu lub z urzędu - przedstawiać sądowi istotny dla sprawy pogląd w sprawach z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów, jeżeli **przemawia za tym interes publiczny**.

Wystąpienie do przedsiębiorcy przed wszczęciem postępowania

Pierwszy sygnał o nieprawidłowościach i umożliwienie przedsiębiorcy udzielnie wyjaśnień a także dobrowolne wycofanie się z antykonsumenckich praktyk.

Bez wszczynania postępowania Prezes UOKiK może wystąpić do przedsiębiorcy w sprawach z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów.

Przedsiębiorca, jest obowiązany w terminie określonym przez Prezesa UOKiK, nie krótszym niż 14 dni, od dnia jego otrzymania, przekazać stanowisko w sprawie, której dotyczy wystąpienie.

3-letni okres przedawnienia wszczęcia postępowania

ochrona konsumentów wydłużona w czasie

Nie wszczyna się postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, jeżeli od końca roku, w którym zaprzestano ich stosowania, upłynęły 3 lata

Nowy model kontroli postanowień wzorców umów

Art. 7 dyrektywy 93/13/EWG w ust. 1 nakłada na państwa członkowskie zarówno w interesie konsumentów jak i konkurentów, obowiązek zapewnienia stosownych i skutecznych środków mających na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców i dostawców.

Pytanie: czy aktualnie obowiązujący model, tj.:

- **Kontrola abstrakcyjna** postanowień wzorców umów sprawowana przez Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
-
- **Kontrola incydentalna** należąca do sądów powszechnych
-
- **Postępowanie administracyjne** prowadzone przez Prezesa UOKiK (jako kontynuacja kontroli abstrakcyjnej)

Problemy występujące w aktualnym modelu:

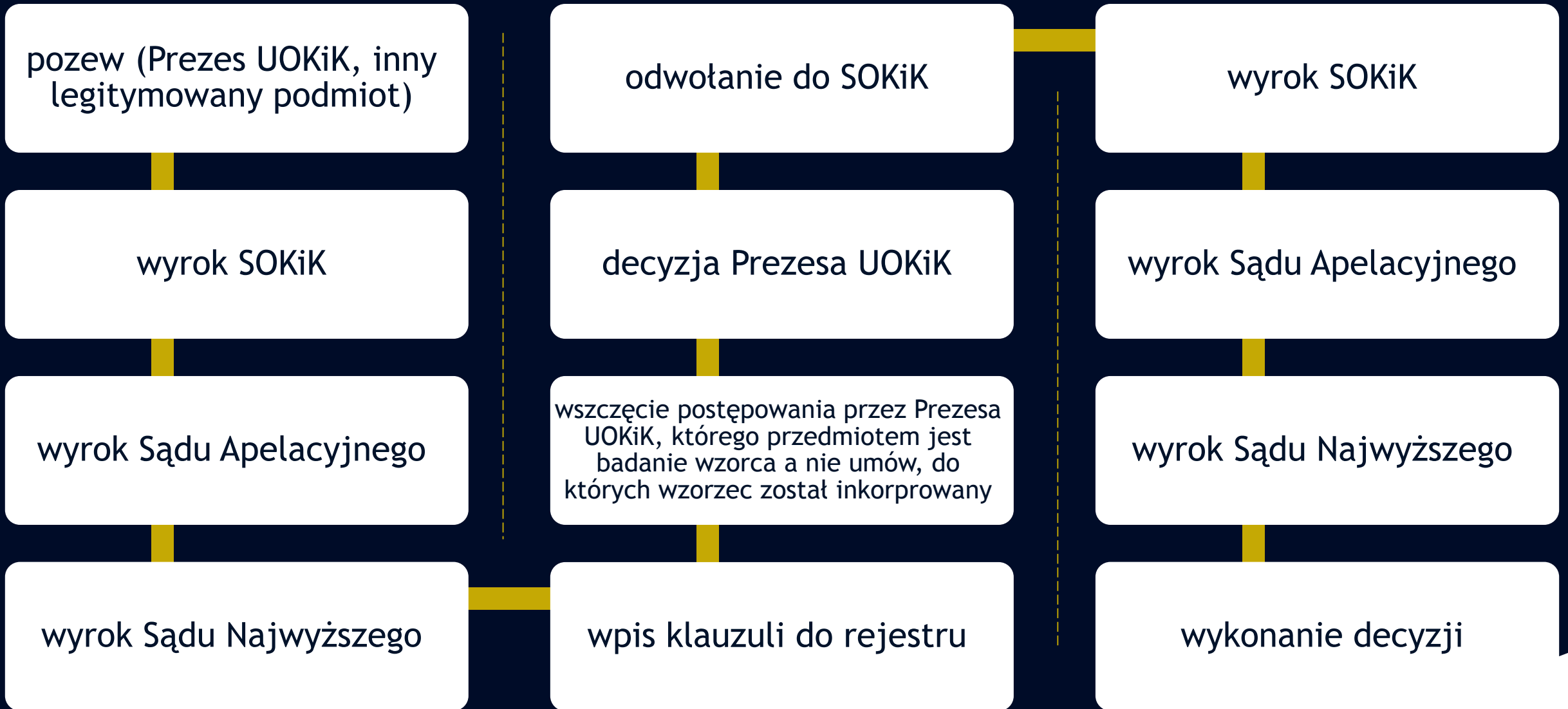
- 1. Kontrola abstrakcyjna** - ilość spraw prowadzonych przez SOKiK - głównie z inicjatywy organizacji pseudo konsumenckich - nie przekłada się na realizację celu dyrektywy
- 2. Kontrola incydentalna** - pomimo wytycznych zawartych w orzeczeniach TS (np. C-137/08, C-618/10), nader rzadko jest sprawowana z urzędu przez sądy powszechne
- 3. Postępowania przed Prezesem UOKiK** - a) występuje problem tzw. rozszerzonej prawomocności, vide wyrok SN III SK 18/13, b) art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik, odnosi się jedynie do eliminowania niedozwolonych postanowień z wzorców umów, a nie konkretnych umów zawartych w oparciu o ten wzorzec
- 4. Aktualnie obowiązujące przepisy nie przewidują procedury „zastępowania” postanowień abuzywnych, nieabuzywnymi w konkretnych umowach, do których wzorzec został inkorporowany**
- 5. Nieczytelność rejestru klauzul niedozwolonych (dwóch gospodarzy SOKiK i UOKiK)**

Problem nie tylko w systemie prawa polskiego:

wyrok TS C-26/13, *Artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której umowa zawarta między przedsiębiorcą a konsumentem nie może dalej obowiązywać po wyłączeniu z niej nieuczciwego warunku, przepis ten nie sprzeciwia się uregulowaniu krajowemu, które pozwala sądowi krajowemu zarządzić skutkiem nieważności tego warunku poprzez zastąpienie go przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym*

wyrok TS C-618/10, *Umowa ta powinna bowiem w zasadzie nadal obowiązywać, bez jakiegokolwiek zmiany innej niż wynikająca z uchylecia nieuczciwych warunków, o ile takie dalsze obowiązywanie umowy jest prawnie możliwe zgodnie z zasadami prawa wewnętrznego*

Aktualny model kontroli abstrakcyjnej

Proponowany model kontroli abstrakcyjnej

Nowy model kontroli abstrakcyjnej - korzyści

Skuteczne i trwałe eliminowanie z obrotu postanowień abuzywnych (zamknięty obieg: prawomocna decyzja Prezesa UOKiK podstawą do egzekucji)

Uproszczenie środowiska prawnego, w którym działają przedsiębiorcy (rezygnacja z rozszerzonej prawomocności, kontrola dotyczyłaby konkretnego przedsiębiorcy, konkretnego wzorca, konkretnego postanowienia, możliwość załatwienia sprawy koncyliacyjnie)

Rezygnacja z prowadzenia rejestru klauzul niedozwolonych - w to miejsce rejestr decyzji

Orzeczenie Prezesa UOKiK jak i sądu zawsze z uzasadnieniem (również możliwość tezowania przez Prezesa UOKiK własnych orzeczeń) - przyczynek do samoregulacji i asumpt do inicjowania kontroli incydentalnej sprawowanej przez sądy powszechne

Eliminacja pozwów organizacji pseudo konsumenckich składanych wyłącznie w celach zarobkowych

Dziękuję za uwagę

Dorota Karczewska, Wiceprezes UOKiK

uokik@uokik.gov.pl